

นวัตกรรม ทางการศึกษา และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน

EDUCATIONAL INNOVATION AND LEARNING MANAGEMENT
TECHNIQUES FOR PROMOTING STUDENT COMPETENCY

ธนารักษ์ สารเทื่อนแก้ว

นวัตกรรมทางการศึกษา

และเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน

EDUCATIONAL INNOVATION AND LEARNING MANAGEMENT
TECHNIQUES FOR PROMOTING STUDENT COMPETENCY

นวัตกรรมทางการศึกษา

และเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน

EDUCATIONAL INNOVATION AND LEARNING MANAGEMENT
TECHNIQUES FOR PROMOTING STUDENT COMPETENCY

ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว

 สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2568

180.-

ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว

นวัตกรรมทางการศึกษาและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน /

ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว

1. นวัตกรรมทางการศึกษา. 2. การเรียนรู้. 3. การสอน.

371.3

ISBN (e-book) 978-974-03-4404-9

สพจ. 2731

assคุณค่าวิชาการ สู่สังคม
Knowledge to All
www.cupress.chula.ac.th

สิทธิในการผลิตและพิมพ์หนังสือเล่มนี้เป็นของสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแต่ผู้เดียว

การผลิตและการลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปแบบใดทั้งสิ้น

ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดทำโดย สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2568

www.cupress.chula.ac.th [CUB6709-007K]

โทร. 0-2218-3562-3

บรรณาธิการอำนวยการ : รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลวรรณ พิมพ์พันธุ์

กองบรรณาธิการฝ่ายวิชาการ : ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปิยนดา บุนนาค

ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ เดชะอำไพ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ชิษณุ พันธุ์เจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์

ผู้ประสานงาน : วาสนา ชำเซ็น

พิสูจน์อักษร : พุรกอน สลาม

ออกแบบปกและรูปเล่ม : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สั่งซื้อได้ที่ ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

<http://www.chulabook.com>

โทร. 08-6323-3703-4

customer@cubook.chula.ac.th, info@cubook.chula.ac.th

Apps: CU-eBook Store

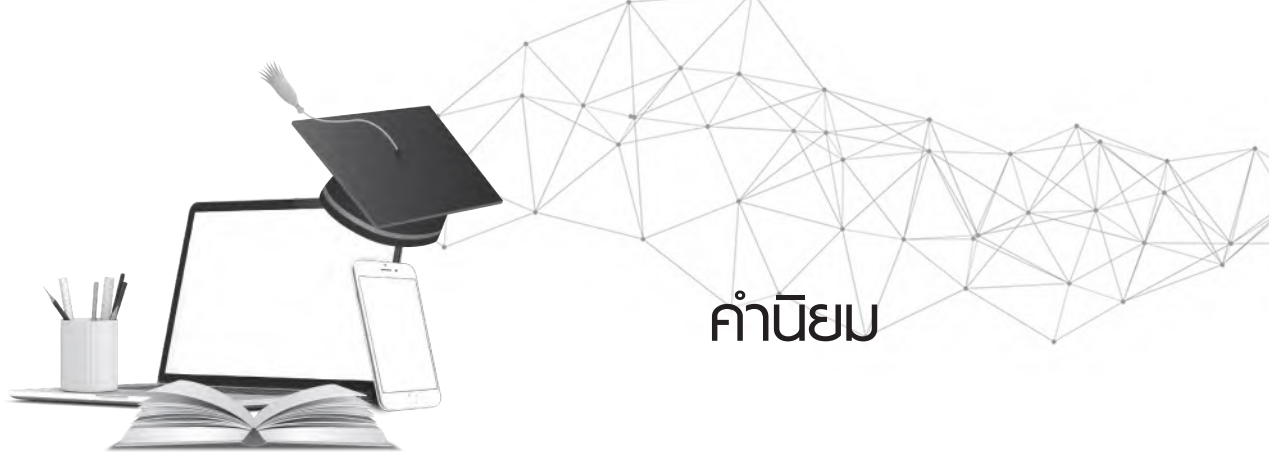
กิตติกรรมประกาศ

หนังสือ นวัตกรรมทางการศึกษาและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน เล่มนี้ ผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ร่วมกับประสบการณ์ในการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากเอกสาร ตำรา หนังสือ สู่งานเขียนบทความวิชาการและการทำวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ แล้วมาเรียบเรียงเป็น องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นนักวิชาการ นักเทคโนโลยีการศึกษา นักวิจัย สามารถที่จะนำเอาองค์ความรู้จากหนังสือเล่มนี้ ไปออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียน และแวดวงวิชาการต่อไป

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับแก้ไข เนื้อหา ภาษา มาตลอดระยะเวลา ของการจัดเตรียมต้นฉบับ

ขอขอบคุณสำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เห็นคุณค่าของหนังสือ “นวัตกรรมทางการศึกษา และเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน” และให้ความอนุเคราะห์ในการจัดพิมพ์หนังสือ เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณที่ปรึกษา ที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำร่างเนื้อหา รวมถึงขั้นตอน การเขียนหนังสือมาโดยตลอด

คำนิยม

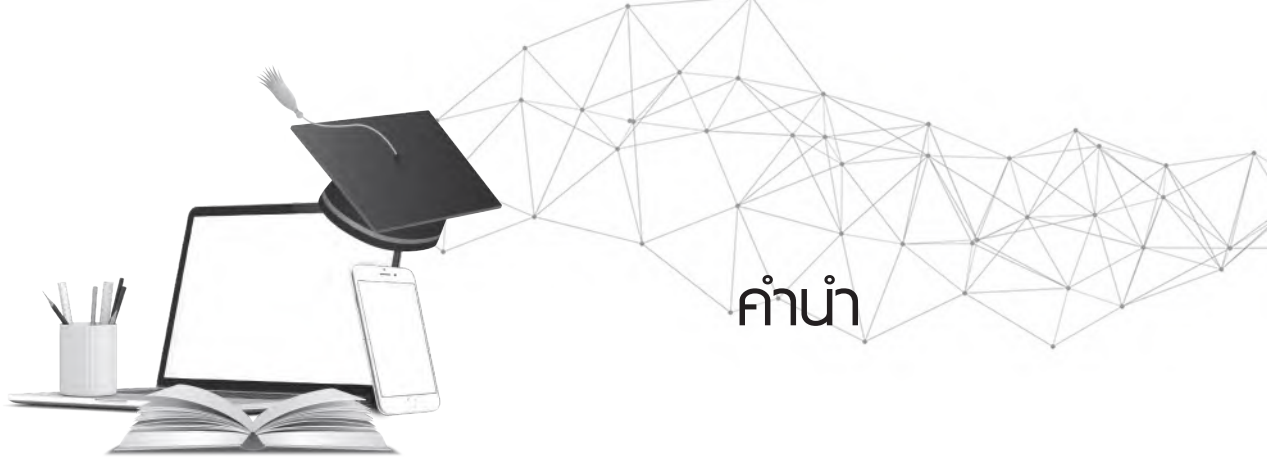
หนังสือ “นวัตกรรมทางการศึกษาและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน” (Educational Innovation and Learning Management Techniques for Promoting Student Competency) เล่มนี้เป็นผลงานทางวิชาการที่ทรงคุณค่า ซึ่งได้รวบรวมองค์ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และนวัตกรรมทางการศึกษาไว้ได้อย่างครอบคลุมและเป็นระบบ โดยประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 9 บท อาทิ แนวคิด Postmodernism ทางการศึกษา การศึกษาในยุค 4.0 กระบวนทัศน์การเรียนรู้ รวมถึงนวัตกรรมในมิติ ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนสื่อและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล อีกทั้งยังมีการยก ตัวอย่างงานวิจัยที่สะท้อนการประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคนิคการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว ได้เรียบเรียงเนื้อหาด้วยความตั้งใจ อาศัยการค้นคว้า และสังเคราะห์องค์ความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมนำเสนอด้วยภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะแก่ การใช้เป็นหนังสือเรียนสำหรับนิสิต นักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจในแวดวงการศึกษา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทาง วิชาชีพ และเตรียมความพร้อมในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต

หนังสือเล่มนี้ถือเป็นคลังปัญญาที่ขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศไปสู่มาตรฐานสากล ยกระดับประเทศ ไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในอนาคตได้อย่างดียิ่ง

ศัทธา นิลนันทกุล

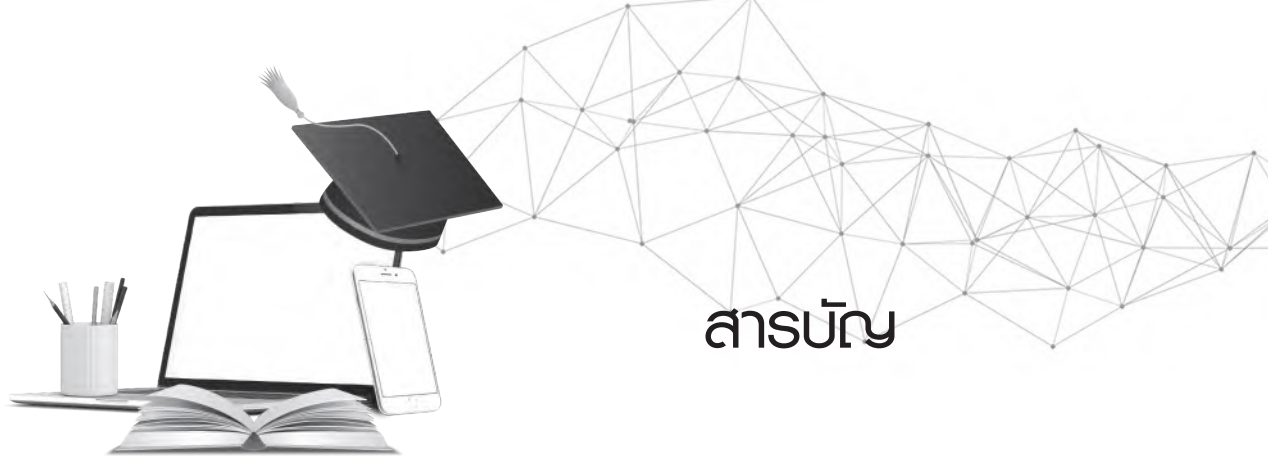
รองศาสตราจารย์ ดร.ฉันทนา วิริยเวชกุล
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

หนังสือ นวัตกรรมทางการศึกษาและเทคนิคการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน ผู้เขียนได้รวบรวมความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาด้านกระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา นวัตกรรมการศึกษาทางด้านหลักสูตร นวัตกรรมการศึกษาทางด้านการเรียนการสอน นวัตกรรมการศึกษาทางด้านการวัดและประเมินผล นวัตกรรมการศึกษาทางด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล และตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้ในนวัตกรรมทางการศึกษาและเทคนิคการจัดการเรียนรู้อีกด้วย

หวังว่าหนังสือนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นคู่มือสำหรับครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักเทคโนโลยีทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทาง นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน หากพบว่ามีข้อบกพร่องใด ๆ ผู้เขียนยินดีน้อมรับคำติชม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว

กิตติกรรมประกาศ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ 1 การจัดการศึกษาตามแนวคิด Postmodernism	1
- ลักษณะของแนวคิด Postmodernism	1
- ความแตกต่างระหว่าง Modernism กับ Postmodernism	2
- การจัดการศึกษาภายใต้แนวคิด Postmodernism	4
- การบริหารจัดการสถานศึกษา	4
- การจัดทำหลักสูตร	5
บทที่ 2 การศึกษาในยุค 4.0 (Education 4.0)	7
- หลากหลายเวลาและสถานที่ (Diverse Time and Place)	7
- การเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning)	7
- ทางเลือกเสรี (Free Choice)	8
- การเรียนผ่านการทำโครงงาน (Project Base)	8
- ประสบการณ์ภาคสนาม (Field Experience)	8
- การตีความข้อมูล (Data Interpretation)	8
- การสอบจะเปลี่ยนไปอย่างสมบูรณ์ (Exams Will Change Completely)	8
- ผู้เรียนเป็นเจ้าของ (Student Ownership)	9
- การให้คำปรึกษาจะมีความสำคัญมากขึ้น (Mentoring Will Become More Important)	9

บทที่ 3	กระบวนทัศน์ใหม่ของการเรียนรู้	11
-	การเรียนรู้การสอนแนวใหม่	11
-	กระบวนทัศน์ใหม่ของการเรียนรู้	11
-	การถ่ายทอดความรู้สำหรับผู้เรียนยุคใหม่	12
-	แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	12
บทที่ 4	นวัตกรรมทางการศึกษา	15
-	ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษา	15
-	ลักษณะของนวัตกรรมทางการศึกษา	15
-	รูปแบบของนวัตกรรมทางการศึกษา	16
-	ประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษา	17
-	ตัวอย่างนวัตกรรมทางการศึกษา	19
-	นวัตกรรมการศึกษากับการพัฒนาทักษะอนาคต	20
บทที่ 5	นวัตกรรมการศึกษาทางด้านหลักสูตร	23
-	หลักสูตรแบบบูรณาการ	23
-	หลักสูตรออนไลน์	29
บทที่ 6	นวัตกรรมการศึกษาทางการจัดการเรียนรู้	33
-	การจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้	33
-	การสอนตามทฤษฎีพุทธิปัญญา	34
-	การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ	39
-	การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	46
-	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	51
-	การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน	53
-	การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน	56
-	การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ	58
-	การสอนการคิดเชิงมนทัศน์	60
-	การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน	61
-	การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี	64
-	การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์	65
-	การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ	65
-	การจัดการเรียนรู้แบบที่เน้นกระบวนการคิด	67
-	การศึกษาเป็นรายบุคคล	68
-	การจัดการเรียนรู้แบบย้อนกลับ	69

-	การจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้	72
-	การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก	73
-	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก	81
-	ตัวอย่างนวัตกรรมการศึกษาทางด้านการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ	82
บทที่ 7	นวัตกรรมการศึกษาทางด้านการวัดและประเมินผล	85
-	การประเมินทักษะการปฏิบัติ	85
-	การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	87
-	การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	89
-	การประเมินตนเองของผู้เรียน	92
-	การประเมินโดยเพื่อน	93
บทที่ 8	นวัตกรรมการศึกษาทางด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล	95
-	การอ่านและการเขียน Weblog	95
-	เสิร์ชเอนจิน (Search Engine)	96
-	ห้องเรียนออนไลน์	96
-	แหล่งการเรียนรู้สำหรับครู	96
-	แหล่งเรียนรู้ทางด้านสื่อและนวัตกรรม	100
-	แหล่งให้บริการเผยแพร่คลิปวิดีโอ	100
-	เว็บไซต์ให้บริการสร้างสื่อการศึกษา	100
-	เว็บไซต์และโปรแกรมให้บริการการจัดการเรียนการสอน	101
-	โปรแกรมประยุกต์	101
-	โปรแกรมประยุกต์เพื่อการเรียนการสอน	102
บทที่ 9	ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้นวัตกรรมทางการศึกษา	119
	และเทคนิคการจัดการเรียนรู้	
-	ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาผู้เรียน	119
-	ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานเพื่อพัฒนาผู้เรียน	123
-	ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะเพื่อพัฒนาผู้เรียน	127
บรรณานุกรม		137
ดัชนี		141
ประวัติผู้เขียน		147

บทที่

การจัดการศึกษาตามแนวคิด Postmodernism

Postmodernism เป็นคำที่มีความซับซ้อน โดยทั่วไปอาจหมายถึง แนวความคิดหนึ่งหรือความเคลื่อนไหวทางความคิดในยุคปลายศตวรรษที่ 20 ซึ่งก็ไม่สามารถกำหนดเวลาเริ่มต้นที่แน่นอนได้ เพราะต้องใช้ทั้งความหมายทาง ประวัติศาสตร์และทฤษฎี อีกทั้งเป็นแนวคิดที่ปรากฏในความหลากหลายของสาขา วิชาหรือหลายพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานศิลปะ, สถาปัตยกรรม, เพลง, ภาพยนตร์, วรรณกรรม, สังคมวิทยา, การสื่อสาร แฟชั่นและเทคโนโลยี แต่ Postmodernism ก็นับได้ว่าเป็นพื้นที่ของการศึกษาทางวิชาการตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา

ลักษณะของแนวคิด Postmodernism

การอธิบายลักษณะของแนวคิด มักใช้การยกตัวอย่างบุคคลหรือผลงาน เป็นตัวอย่างที่ชี้ให้เห็น ถึงบริบทของแนวคิด (Bedard, M., 2020; Raine, S., 2024; Karg, A., 2020) ดังนี้

ประเภทผลงาน	ลักษณะผลงาน	ตัวอย่างผลงาน
ภาพยนตร์	- ล้อเลียนหรือปรับเปลี่ยนจากชนบแบบเดิม - ใช้เทคโนโลยีสร้างภาพต่าง ๆ แทนใช้โลกจริง - อารมณ์หรือการไร้อารมณ์ที่แตกต่างจากเคย - ช่วงเวลาการเล่าเรื่องที่แปลกไปจากที่คุ้นเคย - เสนอภาพที่เกิดจากยา โรคจิตและเทคโนโลยี - หุ่นยนต์หรือปัญญาประดิษฐ์เข้ามาแทนมนุษย์	Pulp Fiction, Kill Bill, Scary Movie, Austin Powers, Gattaca, Lost in Translation, Minority Report, Avatar, Wall-E, The Matrix, Fight Club, The Thirteenth Floor